

Behandelwijzer

Endeldarmkanker

www.nwz.nl

Inhoud

1. Waarom deze behandelwijzer?	3
2. Het colorectaal team	4
3. Een kwaadaardige afwijking in de endeldarm	5
4. Wie kunt u bellen met vragen en/of klachten?	8
5. Uw voorbereiding op een eventuele operatie	9
6. Informatie, hulp en steun bij kanker	11
7. Registratie van kanker: van groot belang	12

Inlegvellen

■ 1. Waarom deze behandelwijzer?

U wordt op locatie Alkmaar onderzocht en behandeld voor een kwaadaardige afwijking in uw endeldarm. Dit is het laatste stukje van de dikke darm. In deze behandelwijzer vindt u algemene informatie over uw aandoening, de onderzoeken, uw behandeling en de nazorg na uw behandeling. Het spreekt voor zich dat u van uw arts en de andere zorgverleners ook persoonlijk uitleg krijgt over uw aandoening en de behandeling. In deze behandelwijzer kunt u alle belangrijke informatie nog eens rustig nalezen.

Op www.nwz.nl vindt u onder ‘Specialisten en medewerkers’ een overzicht aan van alle mdl-artsen, chirurgen en oncologisch internisten.

■ 2. Het colorectaal team

U wordt in Noordwest Ziekenhuisgroep behandeld door een gespecialiseerd team, het zogenoemde colorectaal team. Dit team bestaat uit medisch specialisten en gespecialiseerde verpleegkundigen.

Uw hoofdbehandelaar is

Dr. ....

Uw vaste aanspreekpunt van het gespecialiseerde verpleegkundige team is :

- Lucienne Dol (casemanager)
- Daniëlle de Jonge (casemanager)
- Chantal Plasschaert (casemanager)
- Donna Ruijter (casemanager)
- Eva Buisman (verpleegkundig specialist)
- Sammy Smit (verpleegkundig specialist in opleiding)

Informatie over bereikbaarheid vindt u in het hoofdstuk 'Wie kunt u bellen met vragen en/of klachten?'

■ 3. Een kwaadaardige afwijking in de endeldarm

U heeft een dikke darmonderzoek (coloscopie) gehad waarbij een kwaadaardige afwijking is gevonden in uw endeldarm. Dit is het laatste stukje van de dikke darm. Tijdens het onderzoek zijn kleine stukjes afwijkend weefsel (bipten) weggenomen. Deze worden in het laboratorium verder onderzocht door een patholoog-anatoom.

Aanvullend onderzoek

Behalve weefselonderzoek krijgt u nog meer onderzoeken. U volgt het zogenoemde Fast Track Traject. Dit houdt in dat de onderzoeken met voorrang worden gepland, zodat u zo snel mogelijk weet welke aandoening of ziekte u precies heeft. U krijgt hier meer uitleg over van een verpleegkundige van het colorectaal team.

Welke onderzoeken krijgt u?

Bloedonderzoek tumormarker

Uw bloed wordt onderzocht op de aanwezigheid van een zogenoemde tumormarker. Dit is een stofje dat sommige tumoren afgeven in het bloed. Bij een darmtumor is dat het stofje CEA (Carcino Embryonic Antigen). Niet iedereen maakt dit stofje aan terwijl er wel darmkanker is aangetoond. Bij mannen wordt ook het PSA (Prostaat Specifiek Antigeen) bepaald.

CT-scan buik en longfoto

Met een CT-scan van uw buik en een longfoto wordt nagegaan of er eventueel uitzaaiingen zijn in de longen en/of de lever.

MRI-scan dikke darm en endeldarm

Met een MRI-scan van uw dikke darm en endeldarm wordt onderzocht of en hoe ver de tumor is ingegroeid in de darm. Ook wordt nagegaan of er omliggende lymfeklieren eventueel vergroot zijn. Soms kan aanvullend onderzoek nodig zijn. Is dit bij u het geval, dan krijgt u informatie hierover.

Vragenlijsten

Mannen krijgen 2 scorelijsten mee:

- IPSS (Internationale Prostaat Symptoom Score), dit is een vragenlijst over plasklachten

- IEFF (International Index of Erectile Function), dit is een vragenlijst over de (on) mogelijkheid tot het krijgen van een erectie en over de kwaliteit van uw seksleven

Wilt u die invullen en meenemen naar de eerstvolgende afspraak?

Uitslagen en behandelplan

Als de uitslagen bekend zijn, worden deze eerst besproken in het colorectaal team. Dit multidisciplinaire behandelteam bespreekt een aantal keren per week alle patiënten. **U bent hier zelf niet bij.** Elke zorgverlener van het team brengt daarbij zijn eigen specifieke deskundigheid in. In overleg stellen ze een behandeladvies op.

U krijgt de uitslag van uw chirurg

U krijgt zelf de uitslag tijdens uw eerstvolgende afspraak met uw chirurg. Uw chirurg doet dan eventueel ook lichamelijk inwendig onderzoek en bespreekt het behandeladvies met u.

De keuze voor behandeling

Wanneer u naar de arts gaat voor behandeling, heeft u altijd meerdere mogelijkheden waar u uit kunt kiezen. Welke behandeling of onderzoek het beste bij u past hangt af van verschillende zaken. Een voorbeeld van deze zaken zijn bijvoorbeeld uw leefstijl en omstandigheden, uw beroep, de risico's en bijwerkingen van de behandeling en uw wensen.

Het is belangrijk om samen met uw arts deze zaken op een rijtje te zetten. Dit kunt u onder andere doen door de 3 goede vragen te stellen:

- wat houdt de voorgestelde behandeling in?
- wat zijn de risico's en complicaties van de behandeling?
- wat betekent dit in mijn situatie. Meer informatie over de 3 goede vragen vindt u op www.3goedevragen.nl

Samen met uw arts kunt u dan beslissen welk onderzoek of behandeling het beste bij u past.

Als u geopereerd wordt

Als u in overleg met uw chirurg wordt geopereerd, heeft u meteen na uw afspraak met de chirurg ook een afspraak met een verpleegkundige van het colorectal team. U krijgt uitleg over de gang van zaken rond uw operatie. Voor de voorbereiding op algehele anesthesie (narcose) en praktische informatie over uw ziekenhuisopname brengt u een bezoek aan de afdeling anesthesiologie en de afdeling opname. Houdt u er rekening mee dat deze afspraken enige tijd in beslag nemen. Omdat u veel informatie krijgt, adviseren we u om iemand mee te nemen. Samen hoort en onthoudt u meer.

We informeren ook uw huisarts over de diagnose en de voorgestelde behandeling. Dit gebeurt digitaal.

■ 4. Wie kunt u bellen met vragen en/of klachten?

Afhankelijk van het tijdstip kunt u bij vragen en/of klachten contact opnemen.

- op werkdagen kunt u van 8:30 tot 16:00 uur contact opnemen met de polikliniek chirurgie van locatie Alkmaar, telefoon 072 - 548 2400. Vraagt u naar een verpleegkundige van het colorectaal team
- 's avonds, 's nachts of in het weekend kunt u contact opnemen met de afdeling spoedeisende hulp, telefoon 072 - 548 2488.

U kunt vragen naar de dienstdoende chirurg. **Geef door dat er een afwijking is gevonden in uw dikke darm en dat u klachten heeft**

Bij welke klachten waarschuwt u direct het ziekenhuis?

Neem bij (een van) de volgende klachten direct contact op met Noordwest Ziekenhuisgroep, locatie Alkmaar:

- bloedverlies (meer dan een koffiekopje)
- toenemende buikkampen, buikpijn en/of 'gootsteengeluiden'
- het gevoel dat u de ontlasting niet (genoeg) kwijtraakt
- misselijkheid en braken

Voorbeelden van klachten die niet dringend zijn:

- vragen over onderzoeken en/of afspraken
- gewichtsverlies (meer dan 1 kilo per week)
- ongewild verlies van ontlasting

■ 5. Uw voorbereiding op een eventuele operatie

Uit onderzoek is gebleken dat een goede lichamelijke conditie en voedings-toestand belangrijk zijn voor vlot en goed herstel na de operatie. Een goede voedingstoestand houdt in dat u de afgelopen tijd voldoende voedingsstoffen heeft binnengekregen. Het is verder belangrijk dat ook uw spieren in goede conditie zijn.

Eet gezond en gevarieerd: let ook op voldoende eiwitten

Het is daarom belangrijk dat u voor de operatie gevarieerd en gezond eet. Het is vooral belangrijk dat u voldoende eiwitten binnenkrijgt. Eiwitten zijn namelijk belangrijk voor de opbouw van spieren. Om die reden zijn ze belangrijk voor goede genezing van de wond en herstel van de spieren. Eiwitten zitten vooral in vlees, vis, zuivel en soja.

Onbedoeld afvallen

Het is belangrijk dat u voor de ingreep niet (verder) afvalt. Als u in korte tijd veel gewicht verliest, wordt namelijk vooral spiermassa afgebroken. Dit is ongunstig voor uw herstel. Het maakt daarbij niet uit hoe zwaar u bent. Ook bij overgewicht kan het zijn dat uw voedingstoestand toch niet optimaal is. Overgewicht zegt namelijk vooral iets over vetreserves en niets over conditie of spiermassa. We adviseren u om u 1 keer per week te wegen. Valt u minstens een kilo per week af? Neem dan contact met ons op.

Lees ook de folder ‘Ongewild afvallen’, ook als uw gewicht stabiel is. U vindt de folder op www.nwz.nl/patientenfolders.

U wordt zo nodig verwezen naar een diëtist

Als u onbedoeld bent afgevallen en als het niet lukt om via gewone voeding voldoende energie en eiwitten binnen te krijgen, verwijzen we u voor advies naar een diëtist. Zo nodig krijgt u aanvullende drinkvoeding.

Zo houdt u uw lichamelijke conditie op peil

De tijd tot de operatie kunt u gebruiken voor extra aandacht voor uw lichamelijke conditie. U bent daardoor na de operatie sneller op de been en voorkomt

eventuele problemen door bedlegerigheid. We adviseren u in lijn met de ‘Nederlandse norm voor gezond bewegen’ om minimaal een 1/2 uur per dag intensief te bewegen. U kunt bijvoorbeeld in een stevig tempo wandelen (minstens 5 km per uur) en/of fietsen (minstens 15 km per uur).

Voor jongeren ligt dit tempo uiteraard hoger dan voor ouderen. Waar het om gaat, is dat u blijft bewegen en niet te veel stil zit.

Blijf zo mogelijk werken, sporten en/of actief in het huishouden

Misschien is het moeilijk, maar we adviseren u om toch zoveel mogelijk actief te blijven in het huishouden, werk en sport. Voor beweging thuis kunt u ook meedoen aan diverse televisieprogramma’s waarin instructies voor bewegen worden gegeven.

Stop met roken

Misschien valt het niet mee, maar voor goed herstel is het belangrijk dat u niet rookt. Nicotine tast namelijk de kleinste bloedvaatjes van het lichaam aan. Dit zijn de bloedvaatjes die de organen, waaronder de darm, van bloed voorzien. Goede doorbloeding is belangrijk voor de genezing van de darmnaad en de wond. Ook is de kans op longproblemen tijdens de opname minder. Stoppen heeft altijd zin. De positieve effecten treden namelijk ook op als u slechts vanaf enkele weken voor de operatie stopt.

Meer informatie over stoppen met roken vindt u onder andere op www.stivoro.nl.

■ 6. Informatie, hulp en steun bij kanker

Een mogelijk levensbedreigende ziekte als kanker kan heftige emoties met zich meebrengen. Veel mensen komen op eigen kracht door deze moeilijke periode heen. Maar het kan ook zijn dat u behoefte heeft aan psychosociale ondersteuning. Hieronder vindt u een overzicht van de websites van regionale en landelijke organisaties voor hulp, steun, training en/of therapie bij en na kanker:

- www.ingeborgdouwescentrum.nl
- www.praethuys.nl
(inloophuis voor mensen met kanker en hun naasten in Alkmaar)
- www.inloophuisdenhelder.nl
(inloophuis voor mensen met kanker en hun naasten in Den Helder)
- www.nwz.nl
- www.lastmeter.nl
- www.kankerbestrijding.nl
- www.spks.nl
- www.nederlandsestomavereniging.nl
- www.hdi.nl
- www.devruchtenburg.nl
- www.re-turn.nl
- www.stap.nu
- www.infocentraalkanker.eu
- www.voedingenkankerinfo.nl
- www.3goedevragen.nl
- www.fysiotherapieen kanker.nl/patienten
- www.kankerenwerk.nl

Breng eventuele klachten in kaart met de lastmeter

U krijgt in Noordwest Ziekenhuisgroep regelmatig een zogenoemde lastmeter aangeboden. Dit is een folder met daarin een soort thermometer waarmee u uw lichamelijke en eventuele psychosociale klachten in kaart kunt brengen. U krijgt hier van een verpleegkundige van het colorectaal team meer uitleg over. De lastmeter kan u helpen in gesprek te gaan met uw zorgverlener(s) over problemen die u door uw ziekte ervaart. U vindt de lastmeter ook op www.lastmeter.nl.

■ 7. Registratie van kanker: van groot belang

Wetenschappelijk onderzoek is belangrijk om in de toekomst kanker te voorkomen en de behandeling te verbeteren. Daarvoor hebben wij gegevens nodig van mensen die nu kanker hebben. Het Integraal Kankercentrum Nederland verzamelt deze gegevens in de Nederlandse Kankerregistratie. Onderzoekers kunnen alleen gegevens opvragen uit deze registratie zonder dat uw gegevens herkenbaar voor hen zijn. Mocht u bezwaren hebben tegen deze registratie dan kunt u dit schriftelijk kenbaar maken via:

- e-mail: fg@iknl.nl
- een brief naar: Integraal Kankercentrum Nederland
t.a.v. functionaris gegevensbescherming
Postbus 19079
3501 DB Utrecht

Meer informatie over dit onderwerp vindt u in de IKNL-brochure 'Registratie van kanker'. Deze brochure ligt in het folderrek van de diverse afdelingen van de oncologie. U vindt de brochure ook op www.nwz.nl/wetenschaponcologie

Verder informatie over de verwerking van uw gegevens verwijzen we naar de privacyverklaring van Noordwest, www.nwz.nl/privacy.

Colofon

Redactie	chirurgie afdeling communicatie
Lay-out	vormgeving Noordwest Ziekenhuisgroep
Druk	Ricoh
Artikel nr	161365/2019.09

Op alle onderzoeken en behandelingen van Noordwest Ziekenhuisgroep zijn de algemene voorwaarden van Noordwest Ziekenhuisgroep van toepassing, zie www.nwz.nl.